

24.02.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö LVM/2005/03/2015

Sisäministeriön lausunto vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Liikenne ja viestintäministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä koskien vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Sisäministeriöltä on pyydetty lausuntoa erityisesti tunnistusvälineen myöntämisen perusteena olevista asiakirjoista (ehdotettu 17 §:n muutos). Lausuntopyyntö on toimitettu liikenne- ja viestintäministeriöstä suoraan myös poliisin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle Poliisihallitukselle, joka antaa asiassa oman lausuntonsa. Pyydettyä lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa.

Ajokortti

Tunnistamista koskevan 17 §:n perustelujen mukaan tunnistusvälineen tarjoaja ei enää voisi käyttää myöntäessään tunnistusvälinettä ensitunnistamisessa Suomen tai muun Euroopan talousalueen jäsenvaltion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa ajokorttia. Siirtymäaika olisi vuoden 2018 loppuun. Vuodesta 2019 alkaen tunnistusvälinettä ei voisi enää myöntää siten, että henkilön ensitunnistamisessa käytetään ajokorttia. Käytännön muutos on tarpeellinen sen vuoksi, ettei ajokorttia enää voida pitää todistuksena henkilöllisyydestä, vaan todistuksena ajo-oikeudesta.

Sisäministeriö pitää ehdotusta erittäin hyvänä ja viittaa Identiteetti-ohjelmaan (Sisäasianministeriön julkaisu 32/2010), jossa sivulla 69 - 71 on kattavasti selvitetty ajokortin käyttöön tunnistamisiasiakirjana liittyviä ongelmia ja riskejä. Identiteettiohjelman työryhmä teki raportissaan huomioita, joita olivat muun muassa sekä kotimaassa myönnetyn ajokortin että ulkomaisen vaihdetun ajokortin käyttöön liittyvät riskitekijät sekä erityisesti identiteettivarkaudet. Sittenmin identiteettivarkaudet on oikeusministeriön toimesta kriminalisoitu tietoverkkodirektiivin implementoinnin yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksessa poliisin myöntämistä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista (707/2006) todetaan, että poliisin myöntämiä henkilöllisyyttä osoittavia asiakirjoja, jotka hyväksytään tunnistamisiasiakirjana passia tai henkilökorttia haettaessa, ovat henkilökortti ja passi. Näiden asiakirjojen osalta myöntöprosessiin on kiinnitetty erityistä huomiota.

Ajokortin käyttöön tunnistamisiasiakirjana liittyi Identiteettiohjelmaa tehdessä selkeä väärinkäsitys, jossa kansalaiset ja viranomaiset luulivat poliisin todentavan ajokorttiasiakkaan henkilöllisyyden. Ajokortin luotettavuus poliisin myöntämänä perustui siis pitkälti yleiseen väärinymmärrykseen, koska poliisi ei todellisuudessa tunnistanut asiakasta, vaan autokoulu, jonne ajokorttihakemukset toimitettiin. Vuoden 2016 alusta tilanne on entisestään muuttunut, kun ajo-oikeusasiat ovat siirtyneet poliisilta Trafille ja Trafi on puolestaan kilpailuttanut ajokorttiasiat yksityiselle toimijalle.

24.02.2016

Ajokorttiasioihin liittyen sisäministeriön poliisiosasto katsoo, että vaikutusten arviointia on syytä tältä osin tarkentaa. Poliisihallituksen kanssa on syytä arvioida mahdollinen vaikutus henkilökorttien/passien myöntämiseen sellaisille henkilöille, jotka olisivat jatkossakin käyttäneet ajokorttia tunnistamislain 17 §:n mukaisesti. Lisäksi vaikutukset kansalaisille on syytä kartoittaa samalla tavalla.

Sisäministeriö pitää hyvänä mahdollisuutta myöntää tunnistamisväline myös oikeushenkilölle. Laajempaan ja joustavampaan sähköiseen asiointiin on syytä varautua myös tältä osin. Sisäministeriö kannattaa, että tunnistamislain 16 §:n uudessa muotoilussa mainitaan erityisesti sähköinen identiteetti. Ilmoitusvelvollisuus koskee tältä osin merkittäviä uhkia tai häiriöitä. Sisäministeriö kiinnittää huomioita siihen, ettei ilmoitusvelvollisuuden taso jää liian korkeaksi ja ehdottaa sanan merkittävä poistamista.

Henkilökorttilaki

Sisäministeriössä on juuri valmisteltavana uusi henkilökorttilaki, jonka lausuntokierros on jo päättynyt. Henkilökorttilakiin säädettäisiin säännökset henkilökorttihakemuksen sähköisestä vireillepanosta, kevennetystä sähköisestä hakemusmenettelystä ja valmiiden korttien suoratoimituksesta. Uudessa henkilökorttilaissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin hakijan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta henkilökorttia haettaessa. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin tehtäisiin esitetyn henkilökorttimenettelyn edellyttämät muutokset. Muutokset on valmisteltu yhteistyössä Viestintäviraston, liikenne- ja viestintäministeriön, valtiovarainministeriön sekä Väestörekisterikeskuksen kanssa.

Sähköisen tunnistuspalveluiden ketjuttamista sisäministeriö pitää edelleen ongelmallisena rajoittamattoman sähköisen uusimisen näkökulmasta. Riskianalyyssinä tulisikin tutkia miten mahdolliset väärinkäytökset voidaan lopettaa ja toiminta estää myös sähköisessä toimintaympäristössä.

Muilta osin sisäministeriö pitää muutosehdotuksia hyvinä ja kannatettavina. Sisäministeriö myös yhtyy Poliisihallituksen asiassa antamaan lausuntoon ja kannanottoihin.

Lisätietoja sisäministeriön lausunnosta antaa tarvittaessa neuvotteleva virkamies Johanna Kari.

Kansliapäällikkö

Päivi Nerg

Hankinta-asiantuntija

Sirkka Huttala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 24.02.2016 klo 11:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Sisäministeri Orpo
Erityisavustajat Kortelainen ja Valkonen
Neuvotteleva virkamies Kari

24.02.2016